

**МОНГОЛ УЛС
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРООНЫ
ТОГТООЛ**

2009 оны 02 сарын 19 өдөр

Дугаар 32

Улаанбаатар хот

**“Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд
зайнаас хяналт тавих, үнэлэлт дүгнэлт өгөх заавар”-ыг
шинэчлэн батлах тухай**

Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 6.1.2, Даатгалын тухай хуулийн 13.1.3, Даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн тухай хуулийн 5.1.4 дэх заалтыг тус тус үндэслэн Санхүүгийн зохицуулах хорооноос ТОГТООХ нь:

1. “Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавих, үнэлэлт дүгнэлт өгөх заавар”-ыг хавсралтаар шинэчлэн баталсугай.

2. Энэ тогтоол батлагдсантай холбогдуулан “Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавих, үнэлэлт дүгнэлт өгөх журам” батлах тухай Хорооны 2008 оны 62 дугаар тогтоолыг хүчингүй болсонд тооцсугай.

3. Тогтоолын биелэлтэд хяналт тавьж ажиллахыг Даатгалын газар /С.Ганболд/-г даалгасугай.

ДАРГА

Д. БАЯРСАЙХАН

ДААТГАЛЫН БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД ЗАЙНААС ХЯНАЛТ ТАВИХ, ҮНЭЛЭЛТ ДҮГНЭЛТ ӨГӨХ ЗААВАР

НЭГ. Нийтлэг үндэслэл

1.1. Санхүүгийн зохицуулах хорооны эрх зүйн байдлын тухай хуулийн 6.1.4 дэх заалтын дагуу Санхүүгийн зохицуулах хороо (цаашид “Хороо” гэх)-ноос даатгагч (цаашид “даатгалын байгууллага” гэх)-ийн үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавих, үнэлэлт дүгнэлт өгөхөд энэхүү зааврыг мөрдлөг болгоно.

1.2. Зайнаас тавих хяналт (цаашид “хяналт” гэх)-ын зорилго нь даатгалын байгууллагаас ирүүлсэн тайлан, мэдээ, хөндлөнгийн хяналтын байгууллагаар баталгаажуулсан санхүүгийн тайлан, холбогдох бусад мэдээлэлд үндэслэн даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаа, төлбөрийн чадварын байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх, үүсч болзошгүй санхүүгийн эрсдэлийн түвшинг тогтоох, алдаа зөрчилтэй асуудлыг илрүүлж санхүүгийн хүндрэл бэрхшээлээс урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн шат дараалсан арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх санал дүгнэлт боловсруулан Хорооны удирдлагад танилцуулж, шуурхай шийдвэрлүүлэхэд оршино.

1.3. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн байдалд зайнаас тавих хяналтад дараах үйл ажиллагаа хамаарна:

1.3.1. Санхүүгийн тайлан, бусад тайлан, мэдээнд үндэслэн тухайн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд оршиж байгаа болон цаашид үүсч болзошгүй санхүүгийн эрсдэлийн түвшинг тогтоох;

1.3.2. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн эрсдэлийн түвшинг тогтоосны үндсэн дээр түүний санхүүгийн үйл ажиллагаа, төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийн байдалд үнэлэлт дүгнэлт өгөх;

1.3.3. Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагааг цаашид хэвийн явуулах арга замыг тодорхойлсон заавар, зөвлөмж өгөх, илэрсэн алдаа, зөрчлийг арилгуулахад чиглэсэн үүрэг даалгавар өгч биелэлтийг нь хангуулах.

ХОЁР. Хяналт тавих

Хяналтын зарчим

2.1. Хорооны улсын байцаагч, мэргэжилтэн (цаашид “мэргэжилтэн” гэх) нь Даатгалын газрын даргын баталсан хуваарийн дагуу даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавина.

2.2. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавьж ажиллахдаа бие даасан, шударга байх зарчмыг баримтлахын хамт Хорооны ажилтны ёс зүйн дүрмийг чанд сахиж биелүүлнэ.

2.3. Мэргэжилтэн нь зайнаас хяналт тавьж байгаа даатгалын байгууллагатай аливаа ашиг сонирхлын зөрчилгүй байна.

2.4. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас тавих хяналтыг гүйцэтгэхдээ даатгалын зах зээлийн эрх зүйн зохицуулалтын талаар гарсан хууль тогтоомж, Хорооны баталсан дүрэм, журам, заавар, олон улсын стандарт болон ажил үүргийн хуваарийг нарийвчлан мөрдөж ажиллана.

Хяналтад ашиглах тайлан, мэдээ

2.5. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавихдаа тухайн даатгалын байгууллагын санхүүгийн тайлан, мэдээ, тэдгээрт хийсэн тайлбар тодруулга болон бусад холбогдох этгээдүүдээс гаргасан дараах мэдээлэл (цаашид “тайлан, мэдээ” гэх)-ийг ашиглаж үнэлэлт дүгнэлт өгнө. Үүнд:

2.5.1. Даатгалын байгууллагын холбогдох заавар, журамд заасан санхүүгийн тайлан, мэдээ болон 2008 оны 241 тоот тогтоолор батлагдсан “Даатгалын зах зээлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн журам”-ын хавсралт;

2.5.2. Тухайн даатгалын байгууллагад хийсэн газар дээрх төлөвлөгөөт иж бүрэн болон хэсэгчилсэн, сэдэвчилсэн шалгалтын тайлан, тогтоосон акт, өгсөн үүрэг даалгавар, биелэлтийн тухай танилцуулга, холбогдох бусад материал;

2.5.3. Тухайн даатгалын байгууллагын санхүүгийн тайлан, мэдээг хөндлөнгийн хяналтын байгууллагаас хянаж баталгаажуулсан тухай аудитын тайлан, дүгнэлт, түүний тайлбар;

2.5.4. Дотоод хяналтын алба, нэгжээс боловсруулсан тайлан, мэдээ;

2.5.5. Даатгалын байгууллага анх байгуулагдаж Хорооноос тусгай зөвшөөрөл олгохыг хүсч бүрдүүлж ирүүлсэн баримт материал, түүнд орсон аливаа өөрчлөлтийн талаар тухайн бүрд ирүүлж байсан мэдээлэл;

2.5.6. Бусад мэдээлэл (даатгуулагчдаас гаргасан гомдол, хэвлэл мэдээллийн хэрэгслээр тухайн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаатай холбогдон гарсан мэдээ, мэдээлэл, шүүх, хууль хяналтын байгууллагуудын даатгалын байгууллагатай холбогдуулан гаргасан шийдвэр, тогтоол болон бусад мэдээлэл).

Тайлан, мэдээг хянах

2.6. Мэргэжилтэн нь хүлээн авсан тайлан, мэдээг дор дурдсан байдлаар хянаж шалгана. Үүнд:

2.6.1. Тайлан, мэдээ, бусад холбогдох мэдээллийг хууль тогтоомжид заасан хугацаанд ирүүлсэн эсэх;

2.6.2. Тайлан, мэдээ, бусад холбогдох мэдээлэл бүрэн гүйцэд байгаа эсэх;

2.6.3. Төлөөлөн удирдах зөвлөл (ТУЗ)-ийн дарга, гүйцэтгэх захирал, ерөнхий нягтлан бодогч болон бусад удирдах ажилтнууд санхүүгийн тайланг үнэн зөв гаргасан гэдгээ баталгаажуулж гарын үсэг зурж, тамга, тэмдэг дарсан эсэх;

2.6.4. Тайлан, мэдээний үзүүлэлтүүд болон Хорооноос баталсан нягтлан бодох бүртгэлийн журам, заавартай нийцэж байгаа эсэх.

2.7. Энэ журмын 2.6.1–2.6.4-д заасан шаардлагыг хангаагүй тайлан, мэдээг мэргэжилтэн хүлээн авахаас татгалзаж, шаардлага хангасан тайлан, мэдээг яаралтай ирүүлэхийг шаардаж, тухайн даатгалын байгууллагад албан бичгээр хугацаатай үүрэг өгнө.

2.8. Тайлан, мэдээг бүрэн гүйцэд ирүүлээгүй даатгалын байгууллагад зөрчлийн байдлаас хамааруулан даатгалын тухай хууль тогтоомжид заасны дагуу шийтгэвэр оногдуулж арга хэмжээг авна.

Хяналтын үйл ажиллагаа

2.9. Тайлан, мэдээний үзүүлэлтүүдийн тооцоолол үнэн зөв болсон эсэх, тэдгээрийн хоорондын уялдаа холбоог зөв гаргасан эсэх. Тухайлбал даатгалын хураамжийн орлого болон даатгалын нөхөн төлбөрийн талаарх мэдээллийг даатгалын хэлбэр тус бүрээр хянаж санхүүгийн тайлан тэнцлийн дүнтэй тохирч байгаа эсэхийг шалгана.

2.10. Санхүүгийн тайланд залруулга хийхдээ удирдлагад урьдчилж танилцуулна.

2.11. Мэргэжилтний тооцоолж гаргасан тайлан, мэдээний үзүүлэлт нь даатгалын байгууллагаас ирүүлсэн тайлан, мэдээний үзүүлэлттэй зөрсөн тохиолдолд мэргэжилтэн нь өөрийн гаргасан тайлан, мэдээний үзүүлэлт тус бүрийн зөрүүний талаар дэлгэрэнгүй тайлбарлаж, хэрэв даатгалын байгууллагын алдаа байвал энэ тухай тайлангийн дүгнэлтэд тусгана.

2.12. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд хяналт тавихдаа тухайн даатгалын байгууллагын үзүүлэлтүүдийг авч үзэхээс гадна даатгалын хэлбэр, хамрах хүрээний хувьд ижил төстэй бусад даатгалын байгууллагын үзүүлэлтүүдтэй харьцуулалт хийж болно.

2.13. Тайлант үеийн тоон үзүүлэлтүүд тухайн даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд газар дээр хийсэн шалгалтын акт материалтай тохирч байгаа эсэх (илэрсэн зөрчил дутагдлыг арилгасан байдал, даатгалын хэлбэр тус бүрээр даатгалын хураамжийн орлогыг бүртгэсэн болон даатгалын учирч болзошгүй нөөц санг бүрэн байгуулсан зэрэгт үнэлэлт дүгнэлт өгнө).

Даатгалын байгууллагын төлбөрийн чадварт үнэлэлт өгөх, эрсдэлийг тооцох

2.14. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавихдаа тухайн даатгалын байгууллагын санхүүгийн чадавхид сөргөөр нөлөөлж болзошгүй аливаа эрсдэлтэй асуудлыг илрүүлэн урьдчилан сэргийлэх арга хэмжээг авч, ирүүлсэн тайлан, мэдээ, бусад холбогдох мэдээлэлд үндэслэн даатгалын байгууллагын төлбөрийн чадварын байдлыг тооцно. Үүнд:

2.14.1. **Дүрмийн болон нөөцийн сангийн хөрөнгө:** Дүрмийн болон нөөцийн сангийн хөрөнгийн бүрдэлт, байршил нь Хорооны 2008 оны 242 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Даатгагчийн дүрмийн сан болон нөөцийн сангаас хөрөнгө оруулалт хийхэд тавигдах шаардлага”-д нийцэж байгаа эсэх.

2.14.2. **Төлбөрийн чадварын үзүүлэлт:** Даатгалын байгууллагын төлбөрийн чадварын байдалд Хорооны 2007 оны 66 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Даатгагчийн төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлт, түүнд хяналт тавих журам”-ын дагуу хяналт тавих;

2.14.3. **Даатгалын байгууллагын засаглал, удирдлага:** Хорооны хурлаар хэлэлцэн гаргасан “Даатгалын байгууллагын компанийн засаглалын кодекс” зааврын хэрэгжилтийн байдал болон даатгалын байгууллагын удирдлагын гаргасан шийдвэр, хэрэгжилтийн үр дүнд хянал тавих;

2.14.4. **Даатгалын байгууллагын ашигт ажиллагаа:** Даатгалын байгууллагын мөнгөн хөрөнгийн хэмжээ яаралтай төлбөр гүйцэтгэх хангалттай хүрэлцэх түвшинд байгаа эсэх нь компанийн ашигт ажиллагаатай холбоотой тул даатгалын үндсэн болон үндсэн бус үйл ажиллагааны орлого, зарлага, даатгалын учирч болзошгүй хохирлын нөөц сангийн хэмжээ, ашиг (алдагдал)-тай ажилласан байдалд тус тус хяналт тавина.

2.15. Мэргэжилтэн нь зайны хяналтын дүгнэлт (цаашид “дүгнэлт” гэх)-ийг улирал бүр бичиж, холбогдох арга хэмжээг хууль тогтоомжоор олгогдсон эрхийнхээ хүрээнд цаг алдалгүй авч хэрэгжүүлнэ. Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд шаардлагатай гэж үзсэн тохиолдолд газар дээрх шалгалт хийх санал гаргаж болно.

2.16. Мэргэжилтэн даатгалын байгууллагын санхүүгийн тайлан тэнцэл, 2008 оны 241 тоот тогтоолоор батлагдсан “Даатгалын зах зээлийн мэдээллийн нэгдсэн сангийн журам”-ын хавсралтын дагуу гарган ирүүлсэн тоон мэдээлэл зэргийг компьютерын файлд оруулж, нэгдсэн файлын дагуу мэдээллийн товчоо, санхүүгийн үзүүлэлтүүдийн динамик судалгааг гаргаж, цаасан дээрх хувийг тухайн даатгалын байгууллагын хувийн хэрэгт бүртгэж хадгална.

ГУРАВ. Хяналт хийсэн тухай дүгнэлт, танилцуулга

Зайнаас тавих хяналтын дүгнэлтийг боловсруулах

3.1. Мэргэжилтэн нь даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаа болон төлбөрийн чадварын байдалд зайнаас хяналт тавьж, дүгнэлт гаргахдаа дараах зарчмыг баримтална. Үүнд:

3.1.1. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаа, төлбөрийн чадварын талаарх дүгнэлт товч тодорхой, ойлгомжтой байна.

3.1.2. Дүгнэлт дараах шаардлагыг бүрэн хангасан байна. Үүнд:

- Энэ журамд заасан бүтцийн дагуу бичигдсэн байх;
- Дүгнэлтийг бүрэн гүйцэд, үнэн зөв бичсэн байх;
- Санхүүгийн хүндрэл үүсч болзошгүй эсэхийг тогтоосон байх;
- Хорооноос өгсөн үүрэг даалгаврын биелэлтийг тусгасан байна (үүрэг даалгаврын биелэлтийг хяналтын явцад дүгнэх боломжгүй бол цаашид авах арга хэмжээний тухай саналыг тусгах).

3.2. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаа болон төлбөрийн чадварыг илэрхийлсэн үзүүлэлтийн өөрчлөлтийн талаар дүгнэлтэд тодорхой тусгана.

Дүгнэлтийн бүтэц

3.3. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагаа болон төлбөрийн чадварын талаарх дүгнэлтийг дараах бүтэцтэйгээр боловсруулж, удирдлагад танилцуулна. Үүнд:

3.3.1. Даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааны талаар:

3.3.1.1.Ашигт ажиллагаа;

3.3.1.2.Нөөц санг байгуулсан байдал;

3.3.1.3.Хөрөнгө оруулалтын байдал;

3.3.1.4.Бусад.

3.3.2. Даатгалын байгууллагын төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийн биелэлтийн талаар.

3.3.3. Удирдлага, бүтэц зохион байгуулалт, даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд гарсан өөрчлөлтүүд.

3.3.4. Даатгалын байгууллагад авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний товч болон хууль тогтоомжийн дагуу даатгалын байгууллагад хариуцлага ногдуулах, цаашид авч хэрэгжүүлэх шаардлагатай арга хэмжээний тухай санал.

3.3.5. Хавсралт материал (зөрчлийн баримт).

Зайнаас тавьсан хяналтын дүгнэлт бичих

3.4. Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд зайнаас хяналт тавьсан мэргэжилтэн гаргасан дүгнэлтдээ гарын үсэг зурж баталгаажуулан, тохируулга хийсэн тэнцэл, орлого, зарлагын тайлан болон бусад хавсралтын хамтаар улирал бүрийн дараа сарын 25, жилийн эцсийн санхүүгийн тайлан, дүгнэлтийг 3 дугаар сарын 1-ний өдрийн дотор Даатгалын газрын даргад танилцуулна.

3.5. Даатгалын газрын дарга нь дүгнэлтийг хянаж үзэн гарын үсэг зурна.

3.6. Мэргэжилтэн нь Даатгалын газрын даргад танилцуулсан дүгнэлтийн нэг хувийг тухайн даатгалын байгууллагад явуулж, нэг хувийг тухайн байгууллагын хувийн хэргийн хавтсанд хадгална.

3.7. Дүгнэлтийг үндэслэн Даатгалын газрын дарга шаардлагатай гэж үзвэл даатгалын байгууллагын санхүүгийн үйл ажиллагааны үр дүн, төлбөрийн чадварын шалгуур үзүүлэлтийн байдал, цаашид авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээний тухай санал болон үйл ажиллагаанд нь хязгаарлалт хийх, тусгай зөвшөөрлийг нь түдгэлзүүлэх шаардлагатай даатгалын байгууллагын талаар Хорооны удирдлагад танилцуулж болно.

3.8. Даатгалын салбарын нэгтгэл хариуцсан мэргэжилтэн даатгалын байгууллагын тайлан, мэдээг ирүүлэх хуулийн хугацааны дараагийн 7 хоногт багтаан авч нэгтгэн, даатгалын салбарын санхүүгийн үзүүлэлтүүдийн нэгдсэн тайланг гаргана.

3.9. Дараах тохиолдолд даатгалын байгууллагад тавих хяналтыг дуусгавар болгоно. Үүнд:

3.9.1. Тусгай зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгосон даатгалын байгууллагыг татан буулгасан.

3.10. Тусгай зөвшөөрлийг нь хүчингүй болгосон даатгалын байгууллагад хяналт тавих үйл ажиллагаа дуусгавар болсон тохиолдолд хувийн хэргийг даатгалын салбарын нэгтгэл хариуцсан мэргэжилтэн Хорооны архивт шилжүүлнэ.

ДӨРӨВ. Хяналтын мөрөөр авах арга хэмжээ

Албадлагын арга хэмжээ авах

4.1. Даатгалын холбогдох хууль тогтоомж болон Хорооны бүрэн эрхэд хамаарах асуудлаар гаргасан аливаа шийдвэрийг зөрчсөн бол тухайн зөрчлийн шинж байдлыг харгалзан, гаргасан зөрчлийн цар хүрээ, үр дагаврын байдлаас хамааруулан дараах арга хэмжээний аль нэгийг авч хэрэгжүүлж болно. Үүнд:

1.1.1. Даатгалын байгууллагын удирдлагатай уулзаж анхааруулах;

1.1.2. Газар дээр сэдэвчилсэн шалгалт хийх;

4.1.3. Хугацаатай үүрэг даалгавар өгөх;

4.1.4. Хорооны улсын байцаагч захиргааны шийтгэл ногдуулахад мөрдөх холбогдох журмын дагуу Хорооны албадлагын арга хэмжээг авч, захиргааны шийтгэл буюу Даатгалын тухай хуулийн 83.1-д заасны дагуу хариуцлага ногдуулах.

4.2. Даатгалын байгууллагын үйл ажиллагаанд илэрсэн зөрчил, дутагдлыг ноцтой гэж үзсэн тохиолдолд Хорооны удирдлагад танилцуулсны үндсэн дээр Хорооны хуралдаанаар хэлэлцүүлж холбогдох шийдвэрийг гаргуулна.

--ooOoo--